

ТӨСӨЛ

**ДАЯН ДЭЛХИЙН НОГООН ХӨГЖЛИЙН ИНСТИТУТЫН
ЭРХ ЗҮЙН СТАТУС, ЭРХ ЯМБА, ДАРХАН ЭРХИЙН ТУХАЙ**

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗАР

болон

ДАЯН ДЭЛХИЙН НОГООН ХӨГЖЛИЙН ИНСТИТУТ

хоорондын

ХЭЛЭЛЦЭЭР

Даян дэлхий ногоон хөгжлийн институт (ДДНХИ) нь 2012 оны 06 дугаар сарын 20-ны өдөр Рио де Жанейро хотноо “Даян дэлхий ногоон хөгжлийн институт үүсгэн байгуулах тухай” хэлэлцээрийн дагуу үүсгэн байгуулагдсан болохыг,

“ДДНХИ үүсгэн байгуулах тухай хэлэлцээр” нь 2012 оны 10 дугаар сарын 18-ны өдөр хүчин төгөлдөр болсныг,

Хөгжиж буй болон буурай хөгжилтэй орнуудын тогтвортой хөгжлийг дэмжих нь ДДНХИ-ийн үндсэн зорилго болохыг,

Монгол Улс нь ДДНХИ-ийн гишүүн улс бөгөөд ДДНХИ нь Монгол Улсад төлөөлөгчийн газраараа дамжуулан үйл ажиллагаа явуулж байгааг,

ДДНХИ нь Монгол Улсад төлөөллөө хэрэгжүүлэн үйл ажиллагаа явуулж байгаатай холбогдон Талууд харилцаагаа засгийн газар хоорондын олон улсын байгууллагын эрх зүйн статус, эрх ямба, дархан эрхийн талаарх олон улсын жишигт нийцүүлэн зохицуулах хэрэгцээ шаардлага тулгарч байгааг,

Монгол Улс болон ДДНХИ нь тус байгууллагыг Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт болон олон улсад үйл ажиллагаа явуулах эрх зүйн статус, эрх ямба, дархан эрхтэй байж, удирдах байгууллага, ажилтан, зөвлөхүүд болон ДДНХИ-тэй холбоотой бусад этгээдийг чиг үүргээ үр дүнтэй зохих ёсоор хэрэгжүүлэх боломжийг хангахыг эрмэлзэж байгааг

тус тус ТЭМДЭГЛЭН,

Талууд дараах зүйлийг харилцан тохиролцов:

1 дүгээр зүйл
Нэр томъёоны тодорхойлолт

Энэхүү Хэлэлцээрт хэрэглэсэн дараах нэр томъёог дор дурдсан утгаар ойлгоно:

“Хэлэлцээр” гэж Монгол Улс болон ДДНХИ-ийн хооронд байгуулсан энэхүү Хэлэлцээрийг;

“Зөвлөлдөх хороо” гэж ДДНХИ-ийн Зөвлөлдөх хороог;

“Эрх бүхий байгууллага” гэж Монгол Улсын холбогдох хууль тогтоомжийн дагуу эрх олгогдсон холбогдох байгууллагыг;

“ДДНХИ-ийн архив” гэж ДДНХИ-ийн архивын баримтыг хэлэх ба үүнд тус байгууллагын өөрийн эзэмшлийн эсхүл тус байгууллагын болон түүнийг төлөөлөн хөтлөн болговсруулсан бүх тэмдэглэл, сурвалжилга, бичиг баримт, гар бичмэл, хөдөлгөөнт зураг, дүрс бичлэг, дуут бичлэг болон бусад баримт багтана;

“Ассамблей” гэж ДДНХИ-ын Ассамблейг;

“Зөвлөл” гэж ДДНХИ-ын Зөвлөлийг;

“Хамааралтай хүүхэд” гэж ДДНХИ-ийн ажилтны гэрлээгүй, 21-ээс доош насны эсхүл бүтэн цагаар бүрэн хөтөлбөрийн дагуу суралцаж буй эсхүл хөгжлийн бэрхшээлтэй 21-23 настай хүүхдийг;

“Ерөнхий захирал” гэж Ерөнхий Ассамблейгаас томилсон ДДНХИ-ийн Ерөнхий захирлыг;

“Зөвлөх” гэж ДДНХИ-ийн хувь хүн эсхүл аж ахуйн нэгж, байгууллагатай байгуулсан гэрээний зохицуулалтын хүрээнд тус байгууллагад богино хугацааны ажил үйлчилгээг үзүүлж буй этгээдийг;

“ДДНХИ-ийн Суурин төлөөлөгч” гэж Суурин төлөөлөгчийн газрыг хариуцан ажиллахаар ДДНХИ-ээс томилогдсон удирдах албан тушаалтныг;

“Засгийн газар” гэж Монгол Улсын Засгийн газрыг;

“Дотоодын хууль тогтоомж” гэж Монгол Улсын Үндсэн хууль болон бусад хуулийг ойлгох ба үүнд Засгийн газрын эрх бүхий байгууллага, агентлаг зэрэг төрийн байгууллагаас гаргасан зарлиг, тогтоол, захирамж, дүрэм, журам, тушаал болон бусад бүх шийдвэрийн баримт бичгийг багтаана;

“ДДНХИ-ийн уулзалтууд” гэж тус байгууллагын зохион байгуулсан олон улсын бага хурал, цуглаан, комисс, хороо, дэд ажлын хэсгийн хурал болон ДДНХИ-ээс зохион байгуулах бүх уулзалтыг;

“Гэрийн ажилтан” гэж ДДНХИ-ийн бие бүрэлдэхүүний ар гэрийн үйлчилгээнд ажиллаж байгаа Монгол Улсын иргэдээс бусад ажилтанг тус тус хэлнэ;

“Албан байр” гэж ДДНХИ-ийн Монгол Улс дахь Суурин төлөөлөгчийн газрын ажлын байр буюу Хэлэлцээрийн 11 дүгээр зүйлд дэлгэрүүлж заасан утга агуулгаар ойлгож хэрэглэнэ;

“ДДНХИ-ийн албан тушаалтан” гэж ДДНХИ-ээс томилогдсон Ерөнхий захирал болон хагас, бүтэн цагаар ажиллах Зөвлөхөөс бусад бүх ажилтанг;

“ДДНХИ-ийн бие бүрэлдэхүүн” гэж Ассамблей, Зөвлөл, Зөвлөлдөх хорооны гишүүд, ДДНХИ-ийн бүх албан тушаалтан, зөвлөхийг хэлнэ. (Үүнд Монгол Улсын иргэд, гадаадын мэргэжилтнүүд эсхүл Монгол Улсад түр оршин суугч болон зөвлөхүүд багтах ба харин Монгол Улсын иргэншилтэй цагийн ажилтан үл хамаарна);

“ДДНХИ-ийн өмч” гэж өмч хөрөнгийн байршил, эзэмшлээс үл хамаарч ДДНХИ-ын сангууд, орлого, захиран зарцуулах эсхүл эзэмших эрх бүхий аливаа өмч хөрөнгийг;

“Гэр бүлийн хүн” гэж ДДНХИ-ийн албан тушаалтны албан ёсоор гэрлэлтээ бүртгүүлсэн эхнэр, нөхөр, хамтран амьдрагч эсхүл үргэлжилсэн хугацаанд хамтран амьдарч буйг нь Засгийн газрын зүгээс хүлээн зөвшөөрсөн (аливаа хүйсийн) этгээдийг

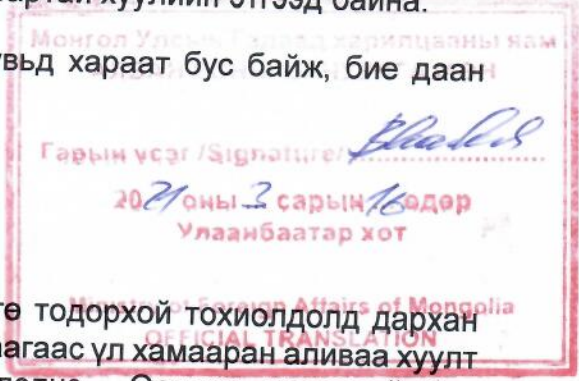
тус тус хэлнэ.

2 дугаар зүйл

Хуулийн этгээд байх. эрх зүйн чадамж

- (1) Засгийн газар нь ДДНХИ-ийг олон улсын эрх зүйн чадамжтай олон улсын байгууллага гэдгийг хүлээн зөвшөөрнө.
- (2) ДДНХИ нь (i) гэрээ байгуулах, (ii) эзэмших, ашиглах, захиран зарцуулах үл хөдлөх болон хөдлөх хөрөнгөтэй, (iii) эрх зүйн чадвартай хуулийн этгээд байна.
- (3) ДДНХИ нь олон улсын байгууллагын хувьд хараат бус байж, бие даан шийдвэр гаргах эрхтэй байна.

3 дугаар зүйл
Өмч, эд хөрөнгө

- (1) ДДНХИ болон түүний бүх өмч, эд хөрөнгө тодорхой тохиолдолд дархан эрхээс татгалзаагүй л бол хаана, хэн ашиглаж байгаагаас үл хамааран аливаа хуулт хяналтын ажиллагаанд халдашгүй дархан эрх эдэлнэ. Өөрөөр заагаагүй бол дархан эрхээсээ татгалзах явдал нь албадлагын аливаа арга хэмжээнд хамаарахгүй.
- (2) ДДНХИ-ийн бүх өмч, хөрөнгө хаана, хэн ашиглаж байгаагаас үл хамааран гүйцэтгэх, захиргаа, шүүхийн эсхүл хууль тогтоох ажиллагааны хүрээнд хийгдэх нэгжлэг, албадан дайчилгаа, битүүмжлэл болон хөндлөнгийн оролцооны аливаа бусад хэлбэрээс чөлөөлөгдөнө.
- (3) ДДНХИ-ийн архивын баримт бичиг хаана байгаагаас үл хамааран халдашгүй байна.
- (4) ДДНХИ нь санхүүгийн хяналт, дүрэм журмын эсхүл түдгэлзүүлэлтийн (moratoria) бүх хязгаарлалтаас чөлөөлөгдөх бөгөөд аливаа төрлийн валют, мөнгөн хөрөнгөтэй байх, аливаа валютын данс эзэмших, аливаа валютын гүйлгээг нэг улсаас нөгөө улс руу чөлөөтэй шилжүүлэх, хөрвүүлэх эрхтэй байна.

4 дүгээр зүйл

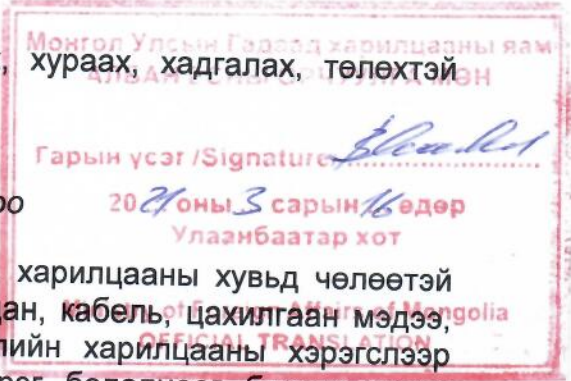
Татвар болон гаалийн хураамжаас чөлөөлөх

- (1) ДДНХИ-ийн өмч хөрөнгө, орлого болон бусад эд хөрөнгө нь:
  - (a) Тодорхой төрлийн үйлчилгээний төлбөрөөс бусад бүх төрлийн шууд татвар, хураамжаас чөлөөлөгдөнө;
  - (b) ДДНХИ-ийн импортлох, экспортлох эд зүйлс нь зөвхөн албан хэрэгцээнд ашиглах тохиолдолд импорт, экспортын хориглолт хязгаарлалтаас чөлөөлөгдөх бөгөөд Засгийн газраас тусгайлан зөвшөөрөл аваагүй бол эдгээр эд зүйлсийг Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт худалдахыг хориглоно;
  - (c) ДДНХИ-ийн албан хэрэгцээнд ашиглах зорилгоор импортоор оруулж ирэх бараа бүтээгдэхүүн нь Засгийн газраас тодорхойлох нөхцөлийг хангасан тохиолдолд гаалийн татвар хураамжаас чөлөөлөгдөнө;

(2) ДДНХИ нь үйл ажиллагаандаа зориулж худалдан авсан бараа, үйлчилгээний өртөгт шингэсэн нэмэгдсэн өртгийн албан татварыг Засгийн газрын холбогдох зохицуулалтын дагуу буцааж авах эрх эдэлнэ.

(3) ДДНХИ-ийн албан тушаалтнууд, Зөвлөхүүдэд Монгол Улсын хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын хууль тогтоомж хамаарахгүй.

(4) ДДНХИ нь татвар, хураамж ногдуулах, хураах, хадгалах, төлөхтэй холбогдсон аливаа үүргээс чөлөөлөгдөнө.

5 дугаар зүйл
Харилцаа холбоо

(1) Монгол Улс ДДНХИ-ийн албаны шуудан, харилцааны хувьд чөлөөтэй харилцахыг зөвшөөрөх бөгөөд цахим шуудан, шуудан, кабель цахилгаан мэдээ, телекс, радио, факс, утас болон бусад бүх төрлийн харилцааны хэрэгслээр харилцах болон хэвлэлд, радиод мэдээ өгөх зэрэг бололцоог бүрдүүлэхдээ харилцаа холбооны эрх, үнэ тарифын хувьд бусад олон улсын байгуулага, дипломат төлөөлөгчийн газарт олгодог нөхцөлөөс дордуулахгүй.

(2) Монгол Улсын нутаг дэвсгэр дээр ДДНХИ-ийн бүх төрлийн, бүх хэлбэрийн харилцаа, шуудан нь хяналт шалгалтын хувьд халдашгүй байх ба түүнийг аливаа хэлбэрээр саатуулж, задалж үл болно. Энэ дархан эрх нь харин ДДНХИ, Засгийн газар хооронд зөвшилцсөний дагуу авч хэрэгжүүлэх аюулгүй байдлын урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээнд үйлчлэхгүй.

(3) ДДНХИ нь Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт шуудан зөөгчөөр эсхүл битүүмжилсэн дугтуйгаар шуудан илгээмж илгээх, хүлээн авах, бусад харилцаа холбооны хэлбэрийг хэрэгжүүлэхдээ нууц түлхүүр үг ашиглах эрхтэй байх ба эдгээр нь дипломат шуудан, илгээмжийн адил халдашгүй, дархан эрхтэй байна. Битүүмжилсэн илгээмжийн гадна талд ДДНХИ-ийн таних тэмдэгтэй байх бөгөөд дотор нь зөвхөн албан хэрэгцээнд ашиглах баримт бичиг, зүйлийг агуулсан байна. Шуудан зөөгч нь ДДНХИ-ээс олгосон шуудан зөөгчийн үнэмлэхтэй байна.

6 дугаар зүйл

Ассамблей, уулзалт болон бага хурал зохион байгуулах эрх чөлөө

(1) ДДНХИ нь Засгийн газартай зөвшилцсөний үндсэн дээр Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт уулзалт, хурал зохион байгуулах эрхтэй байна.

(2) ДДНХИ болон түүний бие бүрэлдэхүүн нь уулзалт, хэлэлцүүлэг зохион байгуулах, шийдвэр гаргах эрх чөлөөг эдэлнэ. Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт ДДНХИ-ийн зохион байгуулах арга хэмжээ аливаа саадгүй хэрэгжих нөхцөлийг хангахын тулд Засгийн газар бүх арга хэмжээг авна.

(3) ДДНХИ-ийн зохион байгуулах уулзалт, хурлын бүх зочин, оролцогчид нь Монгол Улсын хилээр нэвтрэх болон гарах эрхтэй байх бөгөөд тухайн уулзалт, хурал зохион байгуулагдаж буй танхим, газар руу зорчих, нэвтрэхэд саад учруулж үл болно. Тэдэнд хурдан зорчих боломжийг олгоно. Виз болон хилээр нэвтрэх зөвшөөрлийг холбогдох хууль тогтоомжийн дагуу тэдэнд шуурхай олгож, хураамжаас чөлөөлнө.

7 дугаар зүйл
Туг, таних тэмдэг

ДДНХИ нь өөрийн туг болон бусад таних тэмдгийг тус газрын байр, тээврийн хэрэгсэлдээ зүүх, байрлуулах эрхтэй.

8 дугаар зүйл
ДДНХИ-ийн гишүүн улсын Төлөөлөгчид, ДДНХИ-ийн Ассамблей, Зөвлөл, Зөвлөлдөх хорооны бүрэлдэхүүний эрх ямба, дархан эрх

(1) ДДНХИ-ийн гишүүн улсын төлөөлөгчид болон Ассамблей, Зөвлөл, Зөвлөлдөх хорооны бүрэлдэхүүнд байдаг хүмүүс албан үүргээ гүйцэтгэхэд болон тус байгууллагын хурал, уулзалтад оролцохоор зорчихдоо дараах эрх ямба, дархан эрх эдэлнэ. Үүнд:

а. Албан үүргээ гүйцэтгэх явцад нь баривчлах, албадан саатуулахыг хориглох, бичгээр эсхүл аман хэлбэрээр илэрхийлсэн үг, үйлдлийнх нь төлөө хариуцлага хүлээлгэхгүй. (Үүнд замын хөдөлгөөний хууль, дүрэм, журмыг зөрчсөн үйлдэл, өөрөө жолоодож явсан эсхүл түүний өмчлөлийн тээврийн хэрэгслээр бусдад учруулсан хохиролтой холбогдуулан гарсан нэхэмжлэл хамаарахгүй);

б. Дипломат харилцааны тухай Венийн конвенцийн 36 дугаар зүйлийн 2-т заасны дагуу хувийн ачаа тээшийг нь үзлэгээс чөлөөлнө;

в. Өөрөө болон дагалдан яваа гэр бүлийн гишүүд хил нэвтрэх хязгаарлалт болон гадаадын иргэний бүртгүүлэх үүргээс чөлөөлөгдөнө;

г. Гадаадын Засгийн газрын байгууллагын төлөөлөгчдөд албан томилолтоор түр зорчих хугацаанд үзүүлдгийн адил нөхцөлөөр гадаадын мөнгөн тэмдэгт ба валют ашиглах эрхийг эдлүүлнэ;

д. ДДНХИ-ийн Ассамблей, Зөвлөл болон Зөвлөлдөх хорооны гишүүд, төлөөлөгчид ДДНХИ-ийн уулзалт, арга хэмжээнд оролцох зорилгоор Монгол Улсад зорчих тохиолдолд ДДНХИ визийн мэдүүлгийг бэлтгэн Монголын талтай шуурхай зөвшилцөж ажиллана.

(2) 8 дугаар зүйлийн 8.1 дэх хэсэг нь Монгол Улсын төлөөлөгчдөд үл хамаарна.

(3) ДДНХИ нь 8 дугаар зүйлийн үйлчлэлд хамаарах албан тушаалтан, төлөөлөгчдийн нэрсийг Засгийн газарт тогтмол мэдэгдэж байна.

9 дүгээр зүйл
ДДНХИ-ийн албан тушаалтны эрх ямба, дархан эрх

(1) ДДНХИ-ийн албан тушаалтан нь:

а. Албан үүргээ гүйцэтгэх хүрээнд хийсэн үйлдлийнх нь төлөө шүүхийн болон аливаа бусад хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагааны хариуцлагад татаж үл болно. Энэхүү заалт нь тухайн албан тушаалтны үйлдсэн аливаа санаатай, санаандгүй болон гэмт хэргийн шинжтэй хэрэг, залилан мэхлэх сэдэлтэй

хэргийнх нь улмаас үүссэн хохирлыг барагдуулах хариуцлагад нь хамаарахгүй;

б. ДДНХИ-ээс олгох цалин хөлс, мөнгөн тэтгэмж, шагнал урамшуулал нь бүх төрлийн татвар, хураамжаас чөлөөлөгдөнө;

в. Нийгмийн хамгааллын асуудлаарх зохицуулалтад үл хамрагдана;

г. гэр бүлийн хүн, хүүхдүүдийн хамт Монгол Улсад зорчих, хил нэвтрэх нийтлэг хязгаарлалтаас болон гадаад иргэдийн бүртгэлд бүртгүүлэх үүргээс чөлөөлөгдөнө;

д. Дипломат төлөөлөгчийн газрын адилтгах түвшний албан тушаалтанд олгогддог гадаад валют солих эрхийг адил эдэлнэ;

е. гэр бүлийн хүн, хүүхдүүдийн хамт дипломат төлөөлөгчийн газрын адилтгах түвшний албан тушаалтны олон улсын хямралын үед эх орондоо буцах эрхийг адил эдэлнэ;

ё. Монгол Улс дахь Төлөөлөгчийн газарт томилогдох үедээ тавилга, гэр ахуйд зориулсан эд юмсыг аливаа татваргүй нэвтрүүлэх эрхтэй;

ж. Монгол Улс дахь Төлөөлөгчийн газарт ажиллахаар томилогдсон этгээд анх суурьших үедээ Засгийн газраас заасан нөхцөл болзолд нийцүүлэн хувийн хэрэгцээний автомашиныг аливаа татваргүй оруулах эрхтэй;

з. Монгол Улсын иргэнд болон Монгол Улсад байнгын оршин суугчид 9 дүгээр зүйл хамаарахгүй.

(2) Хэлэлцээрийн 9 дүгээр зүйлийн 1-р хэсэгт заасан эрх ямба, дархан эрхээс гадна ДДНХИ-ийн Ерөнхий захирал, Дэд захирлууд, Ерөнхий захирлын туслахууд, ДДНХИ-ийн Төлөөлөгчийн газрын тэргүүн, тэдгээрийн гэр бүлийн хүн, хүүхдүүдэд олон улсын эрх зүйн дагуу дипломат төлөөлөгчийн газрын бүрэлдэхүүнд олгодогтой адил эрх ямба, дархан эрх, хөнгөлөлтийг эдлүүлнэ.

(3) ДДНХИ нь Хэлэлцээрт заасан давуу эрх, эрх ямба, дархан эрхийг урвуулан ашиглахаас урьдчилан сэргийлэх, тэдгээрийг хууль ёсны дагуу хэрэгжүүлэх чиглэлээр Засгийн газрын зохих байгууллагуудтай хамтран ажиллана.

10 дугаар зүйл

Зөвлөхүүдийн эрх ямба, дархан эрх 2021 оны 3 сарын 16 өдөр
Улаанбаатар хот

(1) ДДНХИ-ийн Зөвлөхүүдэд албан томилолтын хугацаанд ажил үүргээ үр дүнтэй хэрэгжүүлэхэд шаардлагатай дараах эрх ямба, дархан эрхийг эдлүүлнэ.
Үүнд:

а. Албан үүргээ гүйцэтгэх хүрээнд хийсэн үйлдлийнх нь төлөө шүүхийн болон аливаа бусад хэрэг хянан шийдвэрлэх ажиллагааны хариуцлагад татаж үл болно. Энэхүү заалт нь тухайн албан тушаалтны үйлдсэн аливаа санаатай, санаандгүй

Гарын үсэг /Signature/

Ministry of Foreign Affairs of Mongolia
OFFICIAL TRANSLATION

болон гэмт хэргийн шинжтэй хэрэг, залилан мэхлэх сэдэлттэй хэргийнх нь улмаас үүссэн хохирлыг барагдуулах хариуцлагад нь хамаарахгүй;

б. Дипломат төлөөлөгчийн газрын адилтгах түвшний албан тушаалтанд олгогддог гадаад валют солих эрхийг адил эдлүүлнэ;

в. Эхнэр, нөхөр, хүүхдүүдийн хамт Монгол Улсад зорчих, хил нэвтрэх нийтлэг хязгаарлалтаас болон гадаад иргэдийн бүртгэлд бүртгүүлэх үүргээс чөлөөлөгдөнө.

11 дүгээр зүйл
Төлөөлөгчийн газар

(1) Засгийн газраас олгосон зөвшөөрлийн дагуу ДДНХИ нь Монгол Улсад Төлөөлөгчийн газраа байгуулж болно ("Төлөөлөгчийн газрын албан байр").

(2) Төлөөлөгчийн газарт ДДНХИ-ээс томилогдсон албан тушаалтнууд болон зөвлөхүүд ажиллана.

(3) Хэрэв энэхүү Хэлэлцээрт өөрөөр заагаагүй бол Төлөөлөгчийн газарт Монгол Улсын хууль тогтоомж үйлчлэх ба Төлөөлөгчийн газарт болсон үйлдэл Монгол Улсын шүүхийн харьяалалд хамаарна.

(4) Төлөөлөгчийн газрын байр ДДНХИ-ийн удирдлага, хяналтад байх ба халдашгүй эрхтэй байна. Монгол Улсын аливаа эрх бүхий байгууллага ДДНХИ-ийн зөвшөөрөлгүйгээр, тохиролцсон нөхцөлийг үл харгалзан Төлөөлөгчийн газрын байранд нэвтрэх, ямар нэг үүрэг гүйцэтгэхийг хориглоно. ДДНХИ-д урьдчилан бичгээр мэдэгдэл хүргүүлэхгүйгээр Төлөөлөгчийн газрын байранд галын аюулаас хамгаалах, ариун цэвэр халдваргүйжүүлэлт хийх эсхүл онцгой байдлын шаардлагаар нэвтрэх нөхцөл, нэвтрэх үед баримтлах журмыг ДДНХИ, Засгийн газар харилцан тохиролцоно.

(5) Төлөөлөгчийн газар нь Монгол Улс дотор болон хилийн чанадад харилцаа холбоогоо явуулах, нэг цэгээс нөгөө цэгт мэдээлэл хүргэх теле болон бусад харилцаа холбооны төхөөрөмж, дамжуулах холболтыг суурилуулж ажиллуулах эрхтэй.

(6) ДДНХИ нь Төлөөлөгчийн газрынхаа чиг үүрэг, үйл ажиллагааг бие даасан, иж бүрэн хэрэгжүүлэх зорилгоор дотоод дүрэм журам боловсруулж, мөрдүүлэх эрхтэй. Энэхүү дүрэм, журам нь Монгол Улсын хууль тогтоомжтой зөрчилдөх тохиолдолд Төлөөлөгчийн газар ДДНХИ-ийн дүрэм журмыг баримтлах эрхтэй.

(7) ДДНХИ нь Төлөөлөгчийн газрын байранд уулзалт, хурал зохион байгуулах эрхтэй.

(8) Төлөөлөгчийн газрын байрыг ДДНХИ-ийн үндсэн зарчим, үйл ажиллагаанд нийцүүлэн ашиглана. ДДНХИ нь Төлөөлөгчийн газрыг хууль хяналтаас зайлсхийсэн этгээд, шилжүүлэх ёстой гэмт этгээд орогнуулах, хуулийн хариуцлагаас болон шүүхийн ажиллагаанаас зайлсхийсэн этгээдийг орогнуулдаг байр болгохгүйн тулд урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ авах үүрэгтэй.

Монгол Улсын Гадаад харилцааны яам
Албан ёсоор /Officially/
Гарын үсэг /Signature/ *[Signature]*
2021 оны 3 сарын 16 өдөр
Улаанбаатар хот

(9) Монгол Улсын холбогдох эрх бүхий байгууллагууд Төлөөлөгчийн газрын албан байранд аливаа этгээд зөвшөөрөлгүй нэвтрэн орох эсхүл ойр орчмын амгалан тайван байдлыг алдагдуулахаас сэргийлэх чиглэлээр ажиллана.

(10) ДДНХИ-ийн хүсэлтийн дагуу Монгол Улсын эрх бүхий байгууллага Төлөөлөгчийн газрын албан тасалгаанд дэг журам сахиулах, зөрчил гаргагчдыг албадан гаргах зайлшгүй арга хэмжээний хүрээнд цагдаагийн байгууллагын зохих бие бүрэлдэхүүнийг ажиллуулна.

12 дугаар зүйл

Дамжин өнгөрөх ба оршин суух

(1) Монгол Улс дахь Төлөөлөгчийн газарт ажиллахаар томилогдсон дараах хүмүүст тухайн иргэний харьяаллаас үл хамаарч, ямар нэгэн хязгаарлалтгүйгээр Монгол Улсад орох, гарах, улс дотор чөлөөтэй зорчиход шаардлагатай бүх арга хэмжээг Засгийн газар авна. Үүнд:

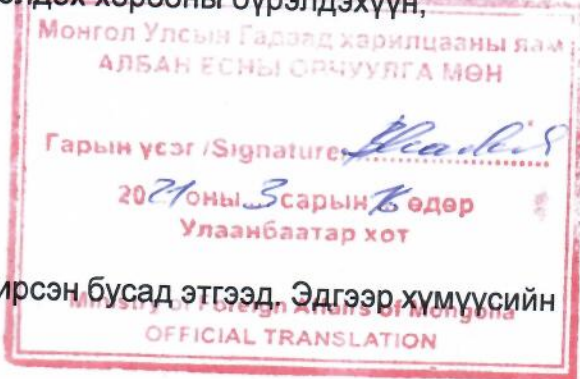
а. ДДНХИ-ийн зохион байгуулах хурал, уулзалт болох газар руу явах, буцах албан тасмилолт, ажил үүргээ хэрэгжүүлж буй ДДНХИ-ийн гишүүн орны төлөөлөгчид, Ассамблей, Зөвлөл болон Зөвлөлдөх хорооны бүрэлдэхүүн;

б. ДДНХИ-ийн албан тушаалтнууд;

в. Зөвлөхүүд;

г. гэр бүлийн хүн, хүүхдүүд

д. ДДНХИ-ээс албан шугамаар хүрэлцэн ирсэн бусад этгээд, Эдгээр хүмүүсийн нэрсийг Засгийн газарт мэдэгдэж хүргүүлнэ.

(2) Засгийн газар энэхүү Хэлэлцээрийн 12 дугаар зүйлд заасан аливаа этгээдэд төлбөр хураамжгүй, саад учруулахгүй энгийн нөхцөлд зайлшгүй биечлэн ирэхийг шаардахгүйгээр виз олгох тухай ерөнхий чиглэлийг Элчин сайдын яам, Дипломат төлөөлөгчийн газар, консулын газар болон Монгол Улсыг төлөөлж буй бусад зохих байгууллагуудад өгнө.

13 дугаар зүйл

Эрх ямба, дархан эрхээс татгалзах, түдгэлзүүлэх

(1) Энэхүү Хэлэлцээрээр эрх ямба, дархан эрхийг олгохдоо тухайн этгээдийн хувийн ашиг хонжоо олоход нь бус ДДНХИ-ийн ажлын ашиг сонирхолд зориулан олгосон болно. Эдгээр эрх ямба, дархан эрх эдлэх хүмүүс Монгол Улсын хууль тогтоомжийг чандлан мөрдөх үүрэгтэй. Хэрэв эрх ямба, дархан эрх нь тодорхой тохиолдолд шударга ёсыг хэрэгжүүлэхэд саад болж байгаа хэмээн үзвэл дараах эрх бүхий этгээд дор дурдсан хувь хүмүүсийн эрх ямба, дархан эрхийг ДДНХИ-ийн ашиг сонирхолд харшлахгүйгээр түдгэлзүүлэх эрхтэй. Үүнд:

а. ДДНХИ-ийн гишүүн улс нь Ассамблей болон Зөвлөлд ажиллаж буй өөрийн төлөөлөгчийн;

б. Ассамблей нь ДДНХИ-ийн Ерөнхий захирлын;

в. Зөвлөл нь төрд алба хашдаггүй Зөвлөл болон Зөвлөлдөх хорооны гишүүд эсвэл зөвлөхүүдийн;

г. ДДНХИ-ийн Ерөнхий захирал ДДНХИ-ийн албан тушаалтнууд (өөрөөс бусад), зөвлөхүүд болон ДДНХИ-ийн бүтэн байгууллагынх нь хувьд;

(2) Дээрхи бүх тохиолдолд татгалзах/түдгэлзүүлэх шийдвэрийг зөвхөн бичгэн хэлбэрээр илэрхийлж үйлдэнэ.

14 дүгээр зүйл

Хэлэлцээрийг тайлбарлах, хэрэглэх асуудлаар гарсан маргааныг зохицуулах

(1) Энэхүү Хэлэлцээрийг тайлбарлах, хэрэглэхтэй холбогдон гарсан аливаа зөрчил, маргааныг зөвшилцөл, хэлцэл болон харилцан тохиролцсон бусад арга замаар шийдвэрлэнэ.

(2) Аливаа маргааны талаар аль нэг тал нөгөө талдаа бичгээр хүсэлт илгээснээс хойш 3 сарын дотор 14 дүгээр зүйлийн (1)-р хэсэгт заасны дагуу хэлэлцэн шийдвэрлэж чадаагүй тохиолдолд аль ч тал тус маргааныг талуудын тохиролцон байгуулах Арбитрын шүүхээр шийдвэрлүүлэхээр хандаж болно.

(3) Арбитрын ажиллагааг англи хэл дээр явуулна.

(4) Арбитрын шүүх маргааныг энэхүү Хэлэлцээрийн зүйл, заалт болон олон улсын эрх зүйн зохицуулалтыг үндэслэн шийдвэрлэнэ. Арбитрын шүүхийн шийдвэр эцсийн шийдвэр байх бөгөөд шийдвэрийг талууд заавал биелүүлнэ.

15 дугаар зүйл

Ерөнхий зүйл

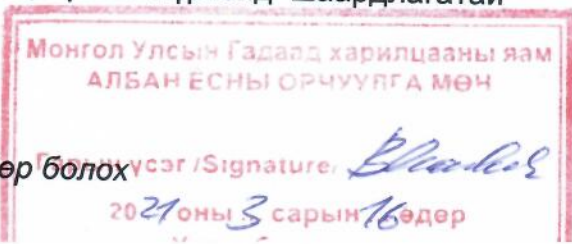
(1) Энэхүү Хэлэлцээрийн заалтууд нь Засгийн газар болон ДДНХИ хооронд байгуулсан аливаа бусад гэрээ, хэлэлцээрийн хүрээнд тохиролцсон эсхүл тохиролцож болох ДДНХИ-ын эрх ямба, дархан эрх, хөнгөлөлт эсхүл төрөл бүрийн дэмжлэг, хувь нэмрийг үл хязгаарлана.

(2) Энэхүү Хэлэлцээр нь “ДДНХИ Үүсгэн байгуулах тухай хэлэлцээр”-ийн зүйл заалтыг эсхүл ДДНХИ-ын өөр байдлаар хүлээн авч болох аливаа эрх, үүргийг үгүйсгэх, тэдгээрийг доогуур үнэлэх байдлаар тайлбарлагдахгүй.

(3) Засгийн газар, ДДНХИ нь энэхүү Хэлэлцээрийн хүрээнд шаардлагатай нэмэлт гэрээ, хэлэлцээрийг байгуулж болно.

16 дугаар зүйл

Хэлэлцээр хүчин төгөлдөр болох

74
Хэлэлцээр талуудын гарын үсэг зурсан сүүлийн өдрөөс хүчин төгөлдөр үйлчилж эхэлнэ.

ДЭЭР ДУРДСАНЫГ НОТОЛЖ: Монгол Улсын болон Даян дэлхийн ногоон хөгжлийн институтын бүрэн эрхт төлөөлөгчид Хэлэлцээрт гарын үсэг зурав.
Энэхүү Хэлэлцээрийг англи болон монгол хэлээр тус бүр хоёр эх хувь үйлдсэн бөгөөд эх бичвэрүүд нь адил хүчинтэй байна. Хэрэв монгол, англи хэл дээрх эх бичвэр хооронд зөрүү гарвал англи хэлээрх эх бичвэрийг баримтална.

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫГ
ТӨЛӨӨЛЖ:

ДАЯН ДЭЛХИЙ НОГООН ХӨГЖЛИЙН
ИНСТИТУТЫГ ТӨЛӨӨЛЖ:

Огноо:

Огноо:

